

JÖNKÖPING UNIVERSITY
School of Health and Welfare

Att arbeta med aktiviteter i vardagen på slutet ungdomshem

HUVUDOMRÅDE: *Arbetsterapi*
FÖRFATTARE: *Malena Arvidsson & Viktoria Bengtsson*
HANDLEDARE: *Inger Jansson*
JÖNKÖPING 2016 Juni

Sammanfattning

Syfte: Syftet var att beskriva personalens erfarenheter av att arbeta med aktiviteter i vardagen som förbereder ungdomar inför utskrivning från slutet ungdomshem.

Metod: En kvalitativ ansats användes med semistrukturerade intervjufrågor. Ett bekvämlighetsurval användes där tio deltagare (fyra kvinnor och sex män) anställda på ett ungdomshem i södra Sverige deltog. Deltagarnas åldrar var mellan tjugofem till sextio år med olika professioner. Datainsamlingen analyserades med kvalitativ innehållsanalys.

Resultat: Tre kategorier framkom: *Aktivitetsrelaterade strategier*, *Personalrelaterade strategier* och *Miljörelaterade strategier*. Deltagarna beskrev det betydelsefullt att möjliggöra för konstruktiva aktiviteter i vardagen med ungdomen på ungdomshemmet. Personalen måste ha en holistisk syn på ungdomen för att identifiera meningsfulla konstruktiva aktiviteter, då ungdomen inte är där av fri vilja.

Slutsats: Utifrån deltagarna har personalens yrkeskompetens och personliga egenskaper stor betydelse i aktiviteter med ungdomar som befinner sig på slutet ungdomshem. Genom att personalen tillsammans med ungdomen identifierade meningsfulla konstruktiva aktiviteter som ungdomen kan vara delaktig i kan risken för återfall i destruktiva aktiviteter minskas.

Nyckelord: Arbetsterapi, Meningsfulla aktiviteter, Prevention, Tvångsvård.

Summary

Working with everyday activities at the compulsory youth care.

Objective: The aim was to describe the professionals' experiences whilst working with activities of everyday life with the purpose to prepare young people before discharging them from the compulsory youth care.

Method: A qualitative approach was used with semi-structured interview questions. Convenience sampling was used where ten participants (four women and six men) employed at compulsory youth care in southern Sweden participated. The participants had different professions and were between twenty-five and sixty years old. Data was analyzed using qualitative content analysis.

Results: Three categories were revealed: *Activity related strategies*, *Personnel-related strategies* and *environmental strategies*. Participants described the importance of enabling constructive activities in everyday life with the youth at compulsory youth care. The professionals' must have a holistic view of the youth to find meaningful constructive activities, because the youths are not there by free will.

Conclusion: According to the participants expressed, that the staffs professional skills and personal qualities are of great importance in activities with young people who are in compulsory youth care. The professionals' together with youth identified meaningful constructive activities that youth can be involved in, the risk of relapse into destructive activities could be reduced.

Keywords: Involuntary treatment, Meaningful activities, Occupational therapy, Prevention.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Bakgrund	1
2.1 Slutet ungdomshem	1
2.2 Att arbeta på slutet ungdomshem	2
2.3 Teoretisk förankring	2
2.4 Delaktighet i destruktiva aktiviteter	3
2.5 Tvångsvård av ungdomar	4
2.6 Förebygga återfall	4
3. Syfte	5
4. Material och metod	6
4.1 Design	6
4.2 Förförståelse	6
4.3 Urval	6
4.4 Datainsamling	6
4.5 Databearbetning	7
4.6 Etiska överväganden	8
5. Resultat	9
5.1 Aktivitetsrelaterade strategier	9
5.2 Personalrelaterade strategier	12
5.3 Miljörelaterade strategier	13
6. Diskussion	15
6.1 Metoddiskussion	15
6.2 Resultatdiskussion	17
6.3 Betydelse för arbetsterapi	19
6.4 Vidare forskning	20
7. Slutsatser	21
Referenser	22
Bilagor	
Bilaga 1. Följebrev	
Bilaga 2. Intervjuguide	

1. Inledning

Denna studie belyser personalens erfarenheter av att arbeta med aktiviteter i vardagen som förbereder ungdomar inför utskrivning från slutet ungdomshem. Under lång tid har det funnits institutioner som genom professionell behandling tagit hand om unga individer som av olika anledningar befunnit sig i ett problematiskt sammanhang eller har allvarliga beteendeproblem. Det är viktigt att uppmärksamma dessa ungdomar eftersom kriminellt och antisocialt beteende länge har varit svårhanterligt för samhället och kan leda till långvariga problem för ungdomen själv och deras familj (Andreassen, 2003). Ungdomars aktivitetsmönster styrs i hög grad av det sociala sammanhanget och deras intressen förflyttas från familjen till kompisar. Ungdomars identitet hänger i hög grad ihop med deras intresse och ungdomstiden är fylld med nya värderingar och insikter (Kielhofner, 2012). Föreliggande examensarbete avser att ge en bild av att kunna möjliggöra för konstruktiva aktiviteter på slutet ungdomshem som kan förebygga återfall. Det är inte vanligt förekommande med arbetsterapeuter inom SiS ungdomshem (Statens institutionsstyrelse, u.å.-a). Därför är det väsentligt att undersöka personalens erfarenheter av aktivitet i vardagen tillsammans med ungdomar på ungdomshem utifrån arbetsterapiprofessionens synsätt och vad en arbetsterapeut kan bidra med. I detta examensarbete benämns ungdomar som är tvångsintagna på ungdomshem som ”ungdomar” eller ”ungdomen”.

2. Bakgrund

2.1 Slutet ungdomshem

Tiden på ungdomshemmet innefattar utredning, skola och behandling, för att kunna ge rekommendationer om vilka insatser ungdomen behöver i eftervård. Statens institutionsstyrelse (SiS) är en statlig myndighet som bedriver individuellt anpassad tvångsvård och behandling för ungdomar i åldern tretton till sjutton år med allvarliga psykosociala problem, pågående kriminalitet och missbruk (Statens institutionsstyrelse, u.å.-b). Enligt Brottsförebyggande Rådet (2015) är de vanligaste brotten som begåtts rån, grov misshandel, sexualbrott samt mord eller dråp.

SiS har som mål i sin verksamhet att ”tiden hos SiS är att underlätta steget tillbaka ut i samhället efter avtjänat straff” (Statens institutionsstyrelse, u.å.-a). Ungdomshemmet vårdar enligt lagen om verkställighet av sluten ungdomsvård (LSU) samt lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Ungdomshemmet ska vara en väg för ungdomen att ta sig ifrån de psykosociala problem och destruktiva beteenden som kan finnas i hemmiljön för att senare kunna introduceras tillbaka till samhället. Professioner på ungdomshemmet som arbetar med utredningar av ungdomen innefattas av behandlingsassistent, sjuksköterska, psykolog och lärare (Statens institutionsstyrelse, u.å.-a).

Riskfaktorer som leder till ungdomsvåld är bland annat missbruk, skolk, utsatthet för brott, psykisk sjukdom, negativt gruppsytryck och frånvaro av stöd från sin familj. För att kunna bemöta ungdomsvåld är det bra att kunna arbeta för att främja hälsa och välbefinnande bland ungdomar. Genom att stödja dem i nya aktivitetsmönster ges ungdomar möjligheter till att kunna förbereda sig för sin framtid (Goertz, 2008). Höjer och Sjöblom (2010) menar att majoriteten av ungdomar på ungdomshem har tidigare erfarenheter av misslyckanden i

skolan. Dock menar Höjer och Sjöblom (2010) att engagerad personal har kunnat ändra ungdomars uppfattning om sin skolgång, från misslyckanden till engagemang.

2.2 Att arbeta på slutet ungdomshem

Enligt Ahonen och Degner (2012) saknar ungdomar som lever inom slutna ungdomsvård förmågor som leder till avsaknad av kompetens att uppfylla samhällets förväntningar och krav. Vidare menar Ahonen och Degner (2012) att det är viktigt att personalen har den kompetens som krävs för att kunna erbjuda förebyggande, förbättrande och kompensatoriska åtgärder för ungdomen. Personalens roll, likt en föräldraroll, är att avbryta negativa beteenden och kunna främja positiv personlig utveckling och färdighet. Det är en pågående och dygnet runt process att vara förälder som varar från barndomen och tills dess att ungdomen når vuxen ålder och på samma sätt finns personal till hands på ungdomshem. Personalens yrkeserfarenhet, personlighet, teoretiska grunder och akademisk kunskap är en viktig del för rehabilitering för att kunna identifiera ungdomars beteendeproblem och hantera deras behov under behandlingsprocessen. Personalens egenskaper är väsentliga för att hantera grupper och för en positiv attityd i denna miljö och kultur (Ahonen & Degner, 2012).

Tydliga gemensamma synsätt och värderingar hos personalen är viktiga för att uppnå förändringar i aktiviteter hos ungdomar. Personalens förhållningssätt till varandra har positiv inverkan på ungdomars förmåga att interagera (Ahonen & Degner, 2013). Det finns få studier om aktivitetsförmåga bland ungdomar som tvångsvårdas. Däremot har man identifierat begränsad förmåga att utföra vardagsaktiviteter hos andra grupper som tvångsvårdas. Enligt Kottorp, Heuchemer, Petersson Lie, och Hellner Gumpert (2013) har till exempel klienter inom rättspsykiatri ofta en kombination av olika problem såsom psykiatriska sjukdomar, missbruk, social marginalisering, neuropsykiatriska tillstånd och andra funktionella begränsningar. I aktivitetsutredningar har begränsningar framkommit såsom begränsad förmåga och medvetenhet i aktiviteter i dagliga livet. Detta innebär att de behöver stöd och hjälp för att kunna förbereda sig för att fungera i samhället. Dunn och Seymour (2008) belyser att arbetsterapeuter inom rättspsykiatri har en viktig roll i att skapa möjligheter för klienter att hitta meningsfulla aktiviteter i vardagen som de kan fortsätta med när de kommit ut i samhället. I denna säkra miljö ska klienter få de färdigheter som krävs genom stöd i personliga och praktiska hinder. Stelter och Whisner (2007) belyser vikten av delaktighet, gemenskap och egenansvar som leder till meningsfulla aktiviteter som i sin tur kan minska återfall i brott.

2.3 Teoretisk förankring

Aktiviteter i vardagen används som både mål och medel inom arbetsterapi för att individen ska uppnå hälsa och utveckling (Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter, 2012). En aktivitet ska vara meningsfull för individen och det är därför centralt att hitta aktiviteter som är betydelsefulla och motiverar för delaktighet (Eklund, Gunnarsson & Leufstadius, 2010).

En arbetsterapeutisk teori som sätter stor vikt vid individens roller och vanor är Model of Human Occupation (Kielhofner, 2012). Människan ses som aktiv med drivkraft att kunna utföra aktiviteter och utvecklas genom produktiva, praktiska och lekfulla aktiviteter. Människan har ett starkt aktivitetsbehov och genom aktivitet utvecklas nyfikenhet och upplevelsen av sig själv som en kompetent individ. Individens livskvalitet påverkas av synen på livet utifrån kulturen och individens värderingar i förhållande till individens mål, förväntningar och normer. Detta påverkar i sin tur individens självständighet, personliga

värderingar, fysiska och psykiska hälsa och sociala umgänge i förhållande till miljö (Kielhofner, 2012).

Miljön kan vara både en resurs och en begränsning som påverkar aktiviteter och den beskrivs utifrån en fysisk, kulturell, ekonomisk, social och politisk dimension. När krav och begränsningar i miljön överväger kan handlingar och drivkraft påverkas negativt. Resurser i miljön kan underlätta aktivitetsutförandet och resurser kan innebära vägledning från andra människor. Motivation, mönster och förutsättningar för aktivitetsutförande påverkas av miljön (Kielhofner, 2012). Enligt O'Connell och Farnworth (2007) beskrivs problematiken med att samtidigt tvångsbehandla och vägleda klienter. För att skydda samhället tas stor hänsyn till graden av säkerhet som behövs i miljön kring ungdomen. Detta beroende på vilket brott som begåtts och deras rymningsbenägenhet. Även Kielhofner (2012) belyser att förhållanden i boendemiljön påverkar utförandet i aktiviteter. Boendemiljön består av det sociala sammanhanget, boendeytan och de objekt som används vid aktivitetsutförande.

En meningsfull aktivitet skapar både fysiskt och psykiskt engagemang samt kan knytas samman i ett socialt och kulturellt sammanhang (Eklund et al., 2010; Kielhofner, 2009). Enligt Kielhofner (2012) är faktorer som roller, vanor, viljekraft, utförandekapacitet, miljö och delaktighet viktiga för att kunna känna meningsfullhet i aktivitet och påverkar beteendet hos individen. Aktivitetsval styrs av individens intressen, uppfattningar och värderingar. Varje individ är unik och har en vilja att delta i aktiviteter som är meningsfulla och betydelsefulla för individen. Delaktighet i aktivitet är ett samspel mellan individens utförandekapacitet, vanor, viljekraft och den miljö som individen befinner sig i. Delaktighet i aktivitet är betydelsefullt för människans utveckling och för att få upplevelser. Genom delaktighet uppnås tillfredsställelse, utveckling av färdigheter och självförverkligande.

Upplevelsen av delaktighet i vardagsaktiviteter är inte jämförbar mellan olika individer. Individens utveckling, tidigare erfarenheter, situation och samspel med andra påverkar delaktigheten (Willard & Boyt Schell, 2014). För att kunna bli delaktig i aktiviteter krävs förändringar och i en förändringsprocess är flera faktorer inblandade och det är ett utvecklingskontinuum av alla delar av en persons aktivitetsliv. Förändringsprocessen har tre stadier. Först det utforskande där vi provar nya saker, sedan kommer kompetensstadiet där nya färdigheter utvecklas och förfinas de gamla och i det sista stadiet prestation har vi tillräckligt med färdigheter för att kunna utföra en ny aktivitet. Stadierna i förändringsprocessen är beroende på faktorer som individ och miljö. Förändringsprocessen är en pågående förändring genom livet olika stadier som barndom, ungdomstid och vuxenålder. Under ungdomstiden sker flera förändringar i det sociala sammanhanget som kan vara utmaningar i det dagliga livet. Förutsättningar för detta är att individen befinner sig i en miljö som är lämplig. Ungdomar som har växt upp under missförhållanden har svårare att gå igenom förändringsprocessen (Kielhofner, 2012).

2.4 Delaktighet i destruktiva aktiviteter

Ungdomar på ungdomshem har ofta svårigheter med aggression, ilska samt missbruk och genom att hitta aktiviteter som ungdomen tycker är intressanta blir de medvetna om konsekvenser av sitt handlande (Russell, 2006). Normer och värderingar handlar om hur vi anpassar oss i den miljö vi befinner oss i. De styr den enskilda individens uppfattningar och handlingar vid en grupp tillhörighet (Repstad, 2005). Den personliga identiteten formas i relation till andra människor. Att tillhöra en grupp ger en känsla av meningsfullhet genom att må bra, få status och att vara betydelsefull för gruppen. Individens behov av att tillhöra en grupp är så starkt att det kan leda till negativa grupp tillhörigheter (Nilsson, 2016). Enligt E.

Russell (2008) kan ungdomars gränser för att testa och utforska nya aktiviteter leda dem in i grupper med destruktiva aktiviteter. Individens strävan efter gruppens uppskattning kan leda till att den personliga säkerheten riskeras för att uppnå status.

2.5 Tvångsvård av ungdomar

Enligt Kjellin och Engström (2006) finns det ett flertal offentliga debatter kring tvångsvård av vuxna. Det som debatteras är etiska dilemman med åtgärder mot individens egen vilja. Det saknas liknande debatter om barn och ungdomar som omhändertas under tvångsvård. Kjellin och Engström (2006) tar även upp svårigheten att arbeta med dessa individer eftersom personalen kan behöva utöva tvång mot de intagna samtidigt som fokus ska ligga på behandlingen. Tidigare forskning inom området belyser framförallt personalens mående och mindre av deras upplevelser och erfarenheter av att arbeta med aktiviteter för tvångsintagna ungdomar. Det är därför viktigt med mer forskning inom detta område. Enligt en rapport från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) (2015) behöver personal som arbetar med ungdomar göra dem delaktiga i aktiviteter. Verksamheterna behöver individanpassas efter ungdomens behov, förmåga och utveckling för att uppnå delaktighet i aktivitet.

2.6 Förebygga återfall

I Hartwell, McMackin, Tansi, och Bartlett (2010) studie lyfts ungdomens perspektiv i deras vilja att få struktur i sitt liv med skola, träning, arbete, flickvän/pojkvän eller familj, för att inte falla tillbaka i brott. Ungdomarna beskrev att relationen med personalen en viktig del i deras behandlingsprocess liksom återförening med sin familj. Önskan att vilja göra vanliga saker är dolda av deras tidigare erfarenheter. De vill ha möjlighet till kärleksfulla och stödjande relationer med sina föräldrar och en utbildning som kan leda till ett arbete i framtiden. Tidigare beteenden har stor påverkan på framtida beteenden och riskfaktorer för återfall är ostabil familjesituation, svårigheter i skola, kriminellt umgänge, missbruk, traumatiska upplevelser och tidig kriminalitet. Enligt Hartwell et al. (2010) är det nödvändigt med stöd från den närmaste omgivningen under och efter tiden i ungdomsvård. Parker et al. (2014) menar att fysisk aktivitet kan ge ungdomar sociala, psykologiska och känslomässiga fördelar och främja rehabilitering av ungdomar för att lättare integreras in i samhället. Genom att erbjuda ungdomen strukturerade och varierade fysiska aktiviteter uppmuntras även de som inte tidigare utfört fysiska aktiviteter.

3. Syfte

Syftet var att beskriva personalens erfarenheter av att arbeta med aktiviteter i vardagen som förbereder ungdomar inför utskrivning från slutet ungdomshem.

4. Material och metod

4.1 Design

För att besvara syftet i studien användes kvalitativ metod. Kvalitativ forskning innebär att nå en djup och detaljerad förståelse av fenomenet (Kristensson, 2014).

4.2 Förförståelse

Författarna till examensarbetet har en förförståelse om att deltagarna har olika professioner och erfarenheter av att arbeta med aktiviteter i vardagen med ungdomen. Författarnas uppfattning är att det är få arbetsterapeuter inom slutet ungdomshem. Genom arbetsterapeututbildningen har författarna fått teoretisk och praktisk kunskap kring att arbeta med aktivitet. Författarna var medvetna om att deras kunskap i begreppen delaktighet och meningsfulla aktiviteter kan ha påverkat resultatet genom hur datainsamlingen och databearbetningen har genomförts och tolkats. Arbetsterapeuter har en bred kompetens och ett aktivitetsinriktat tänkande och författarna hoppas att examensarbetets resultat ska bidra till en bredare syn på aktiviteter inom slutet ungdomshem.

4.3 Urval

Ett bekvämlighetsurval användes i studien utifrån inklusionskriterier. Inklusionskriterierna för studien var både män och kvinnor på ett ungdomshem inom SiS i södra Sverige. De skulle arbeta med utredningar av ungdomar såsom beteendeobservation, pedagogisk utredning, psykologisk utredning samt utredning av fysisk hälsa. Exklusionskriterierna i studien var anställda på ungdomshemmet som inte arbetade med ungdomar i utredningsarbete. Utifrån tjugosju möjliga deltagare deltog fyra kvinnor och sex män ur personalgruppen i åldrarna tjugofem till sextio år med olika professioner som var tillgängliga vid tidpunkten för intervjuerna. Deltagarnas professioner var sjuksköterska, psykolog, behandlingsassistent och lärare. Personalen som deltog i studien benämns som "deltagare" och när författarna skriver om "personal" så syftas det på hela personalgruppen.

4.4 Datainsamling

Verksamhetens företrädare kontaktades via telefon för att delges projektplanen och kunna ge sitt godkännande till att genomföra studien. Vidare fick verksamhetens företrädare muntlig information via telefon samt följebrevet via mail för att kunna delge deltagarna detta innan intervjutillfällena (se bilaga 1.). Följebrevet innehöll information om studiens syfte, vad deltagandet innebar och att deltagandet var frivilligt och kunde avbrytas skickades i god tid innan intervjun påbörjades. Författarna kontaktade verksamhetens företrädare om möjliga intervjutillfällen med personal utifrån inklusionskriterierna. Genom mailkorrespondens med verksamhetens företrädare bestämdes datum och under vilken tid intervjuerna skulle genomföras. Intervjuerna skedde på ett tillgängligt kontor på ungdomshemmet. Deltagarnas förutsättningar att gå ifrån sina kollegor styrde tiderna för intervjuerna. Verksamhetens företrädare hade inte delgivit deltagarna information om följebrevet, därför gav författarna muntlig information om studiens syfte samt gav dem möjlighet att ta del av följebrevet innan intervjun genomfördes. Deltagarna gav enbart sitt muntliga samtycke om att genomföra intervjun, då datainsamlingen behandlades konfidentiellt och inga personliga uppgifter berördes (Kristensson, 2014).

Datansamlingen genomfördes med semistrukturerade intervjuer. Som stöd vid intervjun användes en intervjuguide (se bilaga 2.) som var utformad med frågeområden för att ingen del skulle glömmas bort under intervjun samt täcka in studiens syfte. En provintervju genomfördes på grund av författarnas ovana av att intervjua samt för att säkerställa att frågorna i intervjuguiden var tydligt utformade. Intervjuguiden gav struktur på intervjun men tillät intervjuaren att inte vara bunden att ta frågorna i ordning. På så sätt kunde deltagaren styra samtalet och intervjuaren kunde genom intervjuguiden se att alla frågeområden kom upp. Studiens intervjuguide var uppbyggd på frågeområden från inledande bakgrundsfakta till hur deltagarna belyser sina erfarenheter av att arbeta med aktiviteter i vardagen med ungdomar. Huvudfrågorna var öppna och inleddes med "berätta om" och följdfrågor som "kan du berätta mer om" användes för att få uttömmande svar. Vid intervjutillfällena var båda författarna närvarande och varvade rollerna att vara mer aktiv med att föra intervjun och att vara den som antecknade och kompletterade med följdfrågor vid behov. Intervjuerna spelades in för att få med helheten av deltagarens berättelse. Intervjuerna började med att deltagaren fick information om syftet med studien samt förtydligande om vad författarna menade med begreppet aktivitet (se bilaga 2.). Efter varje intervju skrev författarna ner sina tankar för att reflektera över arbetsprocessen (Henricsson, 2012).

4.5 Databearbetning

Databearbetning genomfördes med kvalitativ innehållsanalys. Den kvalitativa innehållsanalysen grundade sig på Graneheim och Lundmans (2004) analysprocess. Enligt Kristensson (2014) fokuserar innehållsanalysen på att finna likheter, skillnader och mönster i texten. Kvalitativ innehållsanalys bidrar till att skapa struktur och resulterar i att olika kategorier och underkategorier identifieras. Analysen började med att de inspelade intervjuerna transkriberades och skrevs ut ordagrant. I analysens inledning lästes intervjuerna igenom enskilt av båda författarna för att få en egen uppfattning av intervjun och författarna diskuterade datamaterialet. Sedan identifierades meningsbärande enheter som var delar från texten och relaterade till syftet. De meningsbärande enheterna sammanfattades till kondenserade meningsenheter och författarna gjorde individuella kodningar på ett par av intervjuerna som sedan jämfördes och diskuterades för att komma fram till gemensamma koder. Efter det delades samtliga intervjuer upp mellan författarna och kodades enskilt. Författarna läste igenom koderna för att se likheter och skillnader. Med ett par ord sammanfattade koden den kondenserade meningsenheten. Koder med liknande innehåll sammanfattades till en underkategori. Databearbetningen fortsatte med att författarna arbetade med materialet både i sin helhet och i delar för att kunna identifiera om några underkategorier med liknande innehåll kunde sammanfattas till kategorier. Alla underkategorier och kategorier samt intervjuerna lästes igenom på nytt för att finna den övergripande betydelsen av kategorierna. Författarna fann inte någon övergripande huvudkategorin utan analysen stannade vid kategorier. Den kvalitativa innehållsanalysens sammanfattades i en tabell (se tabell 1.).

Tabell 1 Exempel på dataanalys.

Meningsbärande enheter	Kondenserad meningsenhet	Kod	Underkategori	Kategori
Man får vara lite pedagogisk också, att presentera det på ett positivt sätt. Eller som när de ska lära sig att tvätta, inte säga du ska tvätta själv utan säga du får möjlighet till att lära dig tvätta. En tonåring upplever att vuxenvärlden är bara måsten och då gäller det att det finns glädje i måsten också. Det är viktigt att hjälpas åt.	Presentera på ett positivt och pedagogiskt sätt för att få aktiviteterna intressanta. Att hjälpas åt för att få ungdomen att finna glädje i måsten.	Vara positiv och pedagogisk för att göra det intressant. Stötta ungdomen i vardagsaktiviteter.	Motivera till aktivitet	Aktivitetsrelaterade strategier

4.6 Etiska överväganden

Genom studien användes de fyra huvudkraven för forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet för att göra studien etiskt hållbar och för att skydda deltagarna. Författarna informerade deltagarna om undersökningens syfte, frivillighet att delta och hur undersökningen kommer att genomföras. Deltagarna fick veta att de hade rätt att avbryta utan negativa följder, påtryckningar eller påverkan. Data som erhöles behandlades konfidentiellt. Nyttjandekravet uppfylldes genom att undersökningen enbart kommer att användas för detta examensarbete. Detta delgavs deltagarna i följebrevet samt i den muntliga och skriftliga informationen före intervjun (Kristensson, 2014). Etisk egengranskning utfördes innan studien påbörjades och visade inga risker ur ett etiskt perspektiv.

5. Resultat

I undersökningen deltog fyra kvinnor och sex män med professionerna sjuksköterska, psykolog, behandlingsassistent och lärare i åldrarna tjugofem till sextio. Efter analys av det insamlade datamaterialet framkom tre kategorier: *Aktivitetsrelaterade strategier*, *Personalrelaterade strategier* och *Miljörelaterade strategier* som relaterar till syftet (se tabell 2.). Personalens uppfattning var att genom ett strukturerat arbetssätt gentemot ungdomar ge dem bättre förutsättningar för aktivitet i vardagen. Miljön och individens behov hade en stor betydelse för aktivitetsutförandet. Resultatet presenteras med en sammanfattande text från intervjuerna och styrks med citat.

Tabell 2 Resultatredovisning.

Underkategori	Kategori
Skapa struktur i vardagen genom aktivitet Skapa relationer genom aktivitet Motivera till aktivitet Främja nya vanor och intressen	Aktivitetsrelaterade strategier
Ge stöd och skapa trygghet genom individ Anpassning	Personalrelaterade strategier
Skapa tillit genom kommunikation	
Innemiljön på ungdomshemmet Utemiljön på ungdomshemmet Från en miljö till en annan	Miljörelaterade strategier

5.1 Aktivitetsrelaterade strategier

5.1.1 Skapa struktur i vardagen genom aktivitet

Deltagarna beskrev att personalen fanns runt ungdomen för att ge stöd och handledning i deras aktivitetsutförande från det att de stiger upp på morgonen tills att de går och lägger sig. Enligt deltagarna handlar dagarna på ungdomshemmet om att ha så normala dagar som möjligt. Ungdomens vardag beträffande dagsrytm, aktiviteter och kompisförhållanden beskrev deltagarna som snedvridna. Det som är normalt för ungdomen är en helt annan sak än vad som är normalt för oss beskrev deltagarna. På ungdomshemmet är det skola måndag till fredag med både teoretiska och praktiska ämnen. Aktiviteter som städ, tvätt och hushållsekonomi läggs in i skolschemat. På tisdags- och torsdagskvällar samt helger finns möjlighet till aktiviteter i miljöer utanför ungdomshemmet. Deltagarna menade att personalen är en del i ungdomens utredning med att ta reda på vem ungdomen är och vad ungdomen kan och vill för att underlätta steget tillbaka ut i samhället. Under tiden på ungdomshemmet får ungdomen stöd, stöttning och vägledning i sin vardag. Deltagarna beskriver att personalen handleder ungdomen med allt ifrån att påminna till att visa aktiviteten praktisk.

Att tillsammans med ungdomen göra saker i det dagliga livet som att laga mat, städa, gympa, friluftaktiviteter, studiebesök och även skolarbetet. /.../ När det gäller dessa saker har de aldrig gjort det i hela sitt liv (Deltagare 1).

Ibland behöver man visa dem hur man gör en gång sedan lär de sig (Deltagare 8).

Deltagarna beskrev att aktiviteter kunde skapa struktur. Vid exempelvis en idrottsaktivitet kan flera aktiviteter skapa ett sammanhang. Enligt deltagarna fanns det ungdomar som inte hade någon vana i att sköta sin hygien och att de behövde byta till rena kläder efter idrottsaktiviteter. Deltagarnas erfarenhet av att arbeta med ungdomar har visat att idrottsaktiviteter är något som ungdomar föredrar framför hushållsaktiviteter. Deltagarna menade att, får ungdomen struktur i idrottsaktiviteter får de med sig vikten av struktur i andra aktiviteter.

De ska få struktur i livet. Sport är struktur man ska typ passa tider, man ska sköta sig där, man ska vara. Man får in alla bitar man byter om, hygien, man ska ha inneskor, idrottskläder, sen man ska duscha efteråt (Deltagare 8).

5.1.2 Skapa relationer genom aktivitet

Deltagarna menade att de flesta ungdomar som är på ungdomshem behöver få insikt om sin identitet samt hur de fungerar i grupp och tillsammans med vuxna. Deltagarna beskrev att personalen måste möta ungdomen med respekt då de inte själva har valt att vara på ungdomshem. Deltagarna menar att genom att vara ärlig mot ungdomen skapas ett förtroende mellan ungdomen och personalen. I aktiviteter handlar det förutom aktivitetsutförande mycket om hur personalen får ungdomar integrerade i både uppgift och med varandra. Enligt deltagarna behöver personalen skapa en god relation mellan sig och ungdomen och detta görs genom aktiviteter.

I aktiviteter är det ju mycket hur de fungerar i grupp hur de fungerar med vuxna hur de fungerar med andra människor. /.../ Alla aktiviteter och allting handlar ju om att bygga relationer och nå fram till individen som finns bakom (Deltagare 7).

5.1.3 Motivera till aktivitet

För att göra ungdomen motiverad och mer delaktig i aktiviteter menade deltagarna att personalen uppmuntrar till aktivitet och önskvärt beteende. Ett önskvärt beteende förstärks med stöd av teckenekonomi. Deltagarna beskriver att teckenekonomi fungerar som en hjälp att nå uppsatta mål inom dagliga rutiner och följa sociala normer. Teckenekonomi förstärker de önskvärda beteenden med att ungdomen belönas med poäng. De får möjlighet till mer önskvärda aktiviteter som görs mer sällan. Deltagarna beskrev att över tid ses att ungdomen får insikt i sina beteenden och därmed utvecklas en ökad drivkraft, självständighet samt det önskvärda beteendet förstärks.

Man ska uppfylla vissa saker varje dag för att få sin poäng och sedan poängen i sin tur då kan leda till någon sorts bonus. Det blir liksom en morot. Det blir en drivkraft i det hela (Deltagare 4).

Enligt deltagarna behöver ungdomar som är på ungdomshemmet uppmuntran och stöd för att ens göra minsta lilla aktivitet. Deltagarna menade att personalen arbetar med att få ungdomen att prova olika aktiviteter. Deltagarna beskrev att genom att ge uppmuntran till att utföra en aktivitet eller uppmuntran i en aktivitet blir ungdomen motiverad att göra fler aktiviteter. Från att inte veta vad de vill göra eller hur de utför aktiviteten till att genomföra den är en process. Enligt deltagarna gäller det som personal att motivera, visa och inspirera ungdomen till aktiviteter utan att upprepa sig och vara tjatig.

Vi motiverar, ser till att det fungerar. /.../ Sedan får man ju tänka på hur man säger det, ibland kan det ju bli så att det blir skämmigt eller tjatigt (Deltagare 3).

Så som vi jobbar, så jobbar vi ju rätt mycket med fritiden. Med att belöna och uppmuntra och förstärka om de kan tänka sig att prova saker (Deltagare 5).

Deltagarna beskrev att personalen har gemensamt pedagogiskt arbetssätt genom motiverande samtal (MI). Personalen presenterar vardagsaktiviteter för ungdomen på ett positivt och motiverande sätt för att ungdomen ska få möjlighet till att bli intresserad, inspirerad och få glädje i aktiviteter. Genom att personalen observerar hur ungdomen agerar i aktiviteter kan de få en bild av vad ungdomen behöver för stöttning och vägledning. För att få en bredare bild av ungdomen beskrev deltagarna att de önskade fler professioner till ungdomshemmet. Enligt deltagarna kunde ungdomar uppleva att aktiviteter som har att göra med vardagen som att städa och tvätta hade mindre prioritet och de menade att det är uppgifter som tillhör vuxna. Ungdomen kunde visa sitt missnöje med aktiviteten genom att ifrågasätta varför de ska göra aktiviteten eller göra den ofullständig. Enligt deltagarna har personalen som mål att ungdomen blir mer delaktig i aktiviteter genom att hjälpas åt. Personalen behöver vara tillhands i ungdomens vardag men samtidigt vara tydlig med att ungdomen följer de regler som finns.

...som när de ska lära sig att tvätta, inte säga du ska tvätta själv utan säga du får möjlighet till att lära dig tvätta (Deltagare 1).

5.1.4 Främja nya vanor och intressen

Deltagarna beskrev att många ungdomar har en skev bild av kost- och motionsvanor. Flera är överviktiga och många har inga vanor i att utföra fysiska aktiviteter samt de har inte fått lära sig vilken mat som är bra att äta. Det är en stor variation vad ungdomen kan sedan tidigare menar deltagarna. Enligt deltagarna har de flesta ungdomar som är på ungdomshemmet få erfarenheter av aktiviteter i vardagen som att laga mat och städa. Detta beror, enligt deltagarna på att ungdomen inte har behövt göra det tidigare eller inte visat något intresse för dessa aktiviteter. Deltagarna beskrev att ungdomar är intresserade av olika aktiviteter men har svårt att komma igång med dem på egen hand. De menar att det även kan vara så att ingen har visat för ungdomen hur det går till och eller skapat möjligheter för att kunna utföra aktiviteter. Enligt deltagarna har personalen en viktig roll vid att introducera aktiviteter för

ungdomen. Ungdomens bristande vanor i dessa aktiviteter påverkar utförandet av dem. Deltagarna menade att samtalen mellan ungdom och personal om att utföra en aktivitet har stor betydelse för att ungdomen ska känna stöd i sin kapacitetsförmåga.

En del är ju kunskapsförstående riktigt, de vill lära sig hur man. De vill lära sig hur det går till, då man inte har gjort det tidigare (Deltagare 1).

Enligt deltagarna försöker personalen tillsammans med ungdomen identifiera vilka aktiviteter som de är intresserade av och som de kan fortsätta med efter tiden på ungdomshemmet. Deltagarna menade att det därför är viktigt att personalen resonerar med ungdomen kring vad som är ekonomiskt möjligt i förhållande till de aktiviteter som ungdomen vill kunna göra. Deltagarna beskrev att personalen implementerar hushållsekonomi med ungdomen för att öka deras förståelse för pengars värde. Deltagarna beskrev att ju fler aktiviteter som ungdomen har i sin vardag, desto mindre är risken för återgång till tidigare negativa gruppstillhörigheter och kriminalitet.

...som de kan fortsätta med hemma det är ju tanken och göra aktiviteter och inte för avancerade och för dyra (Deltagare 2).

5.2 Personalrelaterade strategier

5.2.1 Ge stöd och skapa trygghet genom individanpassning

Deltagarna beskrev att många ungdomar hade undvikit skolan då de inte har fått det stödet de hade behövt varken i skolan eller i hemmet. Deltagarna menade att ungdomen hade haft bristfällig närvaro i sin tidigare skolgång. Med en trygg skolmiljö kan ungdomen fångas upp och få stöd i ett tidigare skede. Deltagarna beskrev att ungdomar behöver upplysas om att skolgången är så mycket mer än kunskapen i ämnen. Skolan utgör ett viktigt stöd för ungdomars framtida möjligheter att växa upp och kunna fatta beslut utifrån samhällets normer och värderingar. Deltagarna poängterade att om det inte finns trygghet och stöd i skolan är det svårt att ta in ny kunskap. På ungdomshemmet finns det en individuellt anpassad skola som har ett flexibelt arbetssätt och arbetar utifrån ungdomens styrkor. Genom att få ungdomen intresserade av skolan kan personalen stötta och lära dem det som de har svårare med.

De får tillbaka en del självförtroende för skolan att de känner att de faktiskt kan vissa saker./.../ Närvaron i skolan är hög här (Deltagare 4).

Försöka nå dem på ett sätt och så det där lilla fröet för intresse för framtiden att de ska ha så stor möjlighet att kunna välja sedan vad dem vill bli (Deltagare 4).

Deltagarna menade att på ungdomshemmet finns alltid någon vuxen tillhands för att ge ungdomen den trygghet de tidigare saknat. Detta leder till att ungdomen kan börja lita på och få trygghet till vuxna. Deltagarna lyfter att tryggheten bidrar till att ungdomen tar del i aktiviteter som de inte provat innan.

Tryggheten bidrar till att de blir aktiva och bidrar till att de vågar prova, och så. Och att de litar på att vuxna fixar och att vuxna vill dem

väl. För ibland har de bara varit väldigt besvikna på vuxna innan (Deltagare 5).

Enligt deltagarna utgår personalen från att varje ungdom är unik och har individuella behov. De menar att det som är lätt för en ungdom kan vara svårt för en annan. Personalen har stort fokus på att möta varje ungdom där den befinner sig, vara lyhörd och ha tålamod. Deltagarna beskrev att problematiken är olika från individ till individ och de måste tänka utifrån varje situation och hur de kan möjliggöra det individuella behovet.

Det finns ju inte två likadana och det är superviktigt att se alla som individer (Deltagare 9).

5.2.2 Skapa tillit genom kommunikation

På ungdomshemmet arbetar personalen tillsammans med ungdomen för att skapa rutiner i vardagen enligt deltagarna. De ungdomar som kommer hit har oftast inte haft några fasta tider, rutiner att förhålla sig till eller tillit till någon vuxen. Det är därför viktigt att personalen stöttar dem och har en öppen och ärlig kommunikation. Genom tillit till ungdomen menade deltagarna att personalen skapar trygghet för ungdomen.

Att aldrig lova något som du inte kan hålla./.../ För de har aldrig litat på någon (Deltagare 10).

Det är något vi jobbar med varje dag och många ungdomar som kommer hit har ju oftast inga rutiner (Deltagare 9).

5.3 Miljörelaterade strategier

5.3.1 Innemiljön på ungdomshemmet

Deltagarna beskrev att i ungdomshemmets innemiljö fanns hinder i att utföra aktiviteter då det är en öppen planlösning mellan kök, vardagsrum och ungdomens rum. Detta bidrar till att separata aktiviteter som köksaktiviteter inte går att genomföra enskilt med en ungdom. Ungdomens möjlighet till att vara delaktiga i aktivitet är begränsad på grund av säkerhetsskäl beskrev deltagarna. De menade att aktivitet med en ungdom i de gemensamma utrymmena försvåras genom att andra ungdomar skapar ett negativt gruppträck.

De kanske inte ska bo precis vid vardagsrummet, utan att det är bättre att de bor i en korridor. Att man tänker att köken ska vara mer för sig så man har koll (Deltagare 9).

5.3.2 Utemiljön på ungdomshemmet

Miljön har en stor betydelse för ungdomens förutsättningar i aktivitetsutförandet. Deltagarna beskrev att personalen upplevde hinder i utemiljön som försvårade att möjliggöra till olika aktiviteter. Ungdomshemmets utemiljö är begränsad till en asfalterad inhägnad och en rastgård. På den asfalterade inhägnaden finns det enbart basketkorgar som utrustning. Rastgården är en stenbelagd mindre yta och avgränsad med tegelväggar som har begränsade möjligheter till aktiviteter. Deltagarna beskrev att det ungdomen kunde göra var att sitta ner och umgås, grilla och plantera. Intill ungdomshemmet har ungdomen möjlighet till att vara

på en gräsplan för olika aktiviteter. Deltagarna menar att eftersom gräsplanen ligger utanför ungdomshemmets inhägnad kan en ökad risk ses i att ungdomen avviker. Deltagarna beskrev att risken för att ungdomen avviker minskar om ungdomen och personalen har byggt upp ett förtroende till varandra.

Vi har ju en rastgård./.../ Det låter ju hemskt men det ser ut som en rastgård./.../ Men visst där är ju ute möbler så man kan sitta där när det är fint väder men det är ingen jättetrevlig miljö. Ska de ha sol på sig så måste de sitta på ett visst sätt för att den ska nå dem över tegelväggarna (Deltagare 9).

5.3.3 Från en miljö till en annan

För att förbereda ungdomen inför utskrivningen behöver personalen, enligt deltagarna, introducera dem till miljöer som de inte har tidigare erfarenheter av. Deltagarna beskrev att ungdomen upplevde destruktiva aktiviteter som meningsfulla och personalen hade en viktig roll i att presentera konstruktiva aktiviteter för ungdomen. Personalen implementerar aktiviteten noggrant med ungdomen med att beskriva aktiviteten till att praktiskt göra den tillsammans. Detta för att se hur ungdomars beteende påverkas av det sociala sammanhanget. Eftersom ungdomshemmet är slutet så anser deltagarna att ungdomar behöver komma ut i reell miljö. De beskrev att ungdomen kan få möjlighet till fysiska aktiviteter i föreningar, gå till affären, besöka badhus, studiebesök och vara i miljöer som de inte tidigare varit i som till exempel åka och fiska vid en sjö eller besöka en bondgård. Enligt deltagarna måste personalen ta hänsyn till ungdomens bakgrund och risken för att ungdomen avviker vid aktiviteter i reell miljö. De menar att det krävs personaltäthet som kan tillgodose ungdomens möjlighet till aktiviteter utanför ungdomshemmet.

Att presentera att det finns en omvärld som ser annorlunda ut än att hänga utanför kiosken eller i parken. Få en omvärldsbild som är lite annorlunda än den kanske blir i ett getto eller i en förort (Deltagare 1).

6. Diskussion

6.1 Metoddiskussion

En kvalitativ metod valdes då den ansågs lämplig och tillät flexibilitet, öppenhet och anpassningsbarhet hos författarna (Henricsson, 2012). Examensarbetet utgick från ett arbetsterapeutiskt synsätt med fokus på aktivitet. Avsikten med undersökningen var att få fram deltagarnas egna upplevelser av deras erfarenheter av att arbeta med aktiviteter i vardagen med ungdomar på ungdomshem. Författarna hade förberett och planerat för intervjutillfällena med verksamhetens företrädare både via telefon och mail för att ge information om studien och deras del i genomförandet. Författarna skickade följebrev och tider för intervjuer i god tid till verksamhetens företrädare för personalen skulle få ta del av informationen innan intervjutillfället. Vid intervjutillfället hade inte verksamhetens företrädare delgett deltagarna den information som stod i följebrevet, utan enbart informerat om att två arbetsterapeutstudenter skulle genomföra intervjuer till ett examensarbete. Författarna fick därför delge varje deltagare vid början av intervjun både muntligt och skriftligt om denna information. Författarna ansåg att den uteblivna informationen från följebrevet inte påverkade resultatet då alla deltagarna var positivt inställda till att medverka i studien. Deltagande professioner och tider för intervjuer under intervjudagen styrdes av deltagarnas möjlighet att gå ifrån sina kollegor.

Författarna tog ställning till studiens trovärdighet genom de fyra dimensionerna, tillförlitlighet, överförbarhet, verifierbarhet och giltighet. Genom intervjuer utifrån en öppen intervjuguide tilläts deltagarna berätta om sina erfarenheter av att arbeta med aktiviteter i vardagen med ungdomar för att förbereda dem inför utskrivning. Därmed styrks trovärdigheten i studien (Kristensson, 2014). Bekvämlighetsurvalet användes för att underlätta deltagarnas medverkan i studien eftersom de arbetar under särskilda säkerhetsregler och måste ta hänsyn till sina kollegor. En svaghet i urvalet skulle kunna vara att deltagarna enbart är från ett specifikt ungdomshem vilket kan påverka tillförlitligheten och bidra till skevhet i urvalet. Detta skulle kunna undvikas genom att deltagarna kommer från olika SiS ungdomshem. Även det begränsade antalet deltagare kan minska tillförlitligheten i studien (Henricsson, 2012). Trovärdigheten i urvalet förstärktes eftersom de yrkesgrupper som ingick i inklusionskriterierna uppfylldes med minst en från varje yrkesgrupp samt att deltagarna var både män och kvinnor i åldrarna tjugofem till sextio, vilket bidrog till en bredd och variation hos deltagarna. Variation av urvalet bidrar till en ökad bredd av deltagarnas upplevelser av fenomenet (Trost, 2010). Vid intervjutillfället hade författarna planerat för intervjuer från förmiddag fram till kväll för att underlätta deltagandet, då deltagarna hade begränsad möjlighet att gå ifrån verksamheten på ungdomshemmet. Intervjuerna skedde i en enskild miljö på ungdomshemmet för att underlätta för deltagaren att dela med sig av sin berättelse. Författarna upplevde att intervjuguidens utformning av frågeområden gav berättande svar från deltagarna och där av behövdes inte alla följdfrågor beröras. En av deltagarna var stressad över hur lång tid intervjun skulle ta. Detta märktes genom kortfattade svar och att författarna fick ställa alla följdfrågor från intervjuguiden för att få ett uttömmande svar (Henricsson, 2012).

Datainsamlingen genomfördes med intervjuguide med öppna frågor vilket stärkte tillförlitligheten. Intervjuguiden gav författarna trygghet och underlättade vid intervjutillfället med att få med det som skulle undersökas. Giltigheten stärktes genom

intervjuguiden som var utformad med öppna frågor kring samma tema och följdfrågor anpassade till syftet. Inledningsvis i intervjun fick författarna deltagarnas muntliga samtycke till att delta i studien. Deltagarna delgavs information om begreppet aktivitet ur ett arbetsterapeutiskt synsätt för att tydliggöra vad författarna menar med aktivitet. Författarna upplevde att intervjuguidens innehåll med tema och följdfrågor möjliggjorde för att få svar på syftet (Kristensson, 2014). Hänsyn behövs ta till att författarna inte hade tidigare erfarenheter av att intervjua efter intervjuguide vilket kan ha påverkat resultatet. Vid mer erfarenhet kring att använda sig av intervjuguide hade författarna kunnat få en djupare och mer detaljerad berättelse från deltagaren samt veta när intervjun har nått mättnad. Efter varje intervju diskuterade och analyserade författarna hur intervjun utspelade sig varvid de utvecklade sina erfarenheter till nästa intervju. Författarna märkte under intervjuerna att de fick förklara begrepp igen som var relaterat till det arbetsterapeutiska synsättet eftersom deltagarna inte var insatta i aktivitetsbegreppet (Kristensson, 2014).

Studien innefattade längre intervjuer med tio deltagare vilket gav ett djup och fylligt material (Kristensson, 2014). Författarna upplevde att de inledande frågorna gav varierad mängd information. En deltagare var kortfattad i svaren vilket medförde fler följdfrågor medan andra gav utförliga och fylliga svar. Författarna tror att en bidragande faktor kunde varit att deltagarna hade olika erfarenheter kring att bli intervjuade.

För att analysera det insamlade datamaterialet användes en kvalitativ innehållsanalys (Graneheim & Lundman, 2004). Den kvalitativa innehållsanalysen var inte generaliserbar men kan vara överförbar till personal på andra liknande ungdomshem runt om i Sverige. Det insamlade materialet transkriberades och skrevs ut i sin helhet. Genom utskrifterna och citat från deltagarna i resultatredovisningen kunde verifierbarheten styrkas (Kristensson, 2014). Databearbetningen genomfördes i en process som innebar att författarna arbetade fram och tillbaka i materialet, från delar till helhet för att identifiera likheter och skillnader. Författarna använde sig av konsensus diskussion för att tolka och diskutera datamaterialet för att öka tillförlitligheten av studien. Författarna förtydligade den kvalitativa innehållsanalysens olika steg med en sammanfattade tabell. Meningsbärande enheter identifierades genom delar av datamaterialet som var relaterade till syftet kunde urskiljas i samtliga intervjuer. Det kunde ses skillnader mellan de olika intervjuerna hur mycket data som var användbart i förhållande till syftet. Vidare i databearbetningen förkortades de meningsbärande enheterna ned och sammanställdes slutligen till kategorier. Med databearbetningsprocessens struktur upplevde författarna en trygghet med att få fram essensen i datamaterialet. Etiska överväganden beaktades och författarna ansåg att deltagarnas konfidentialitet skyddades genom att inte benämna hur många deltagare i varje profession som ingick i studien då man lätt kunde härleda tillbaka till deltagaren. Under processen utförde författarna löpande självgranskningar för att återkoppla till syftet genom att diskutera och reflektera över datamaterialet gentemot syftet. Författarna var medvetna om att deras personliga tolkningar av databearbetningen och förförståelse kan ha påverkat resultatet (Kristensson, 2012). Författarna har utgått från personalens perspektiv i förhållande till aktiviteter för ungdomen, vilket skulle kunna bidra med perspektivförskjutning från personal till ungdom. Detta har författarna varit uppmärksamma på genom hela studien.

6.2 Resultatdiskussion

Syftet med studien var att beskriva personalens erfarenheter av att arbeta med aktiviteter i vardagen som förbereder ungdomar inför utskrivning från slutet ungdomshem. Deltagarna gav en informativ och omfattande bild av deras erfarenheter av att arbeta med vardagsaktiviteter. Den öppna intervjuguidens frågor resulterade i resonemang som belyste liknande ämnes- och behovsområden från deltagarna i studien. Deltagarna menade att deras pedagogiska arbetssätt till att arbeta med aktiviteter hade stor betydelse inför ungdomens utskrivning på ungdomshemmet. Detta stöds av tidigare studier (Ahonen & Degner, 2013; K.C. Russell, 2006) som menar att ett förenat arbetssätt hos personal bidrar till förändrat aktivitetsmönster hos ungdomen samt att aktiviteter bidrar till att ungdomen utvecklar sin syn på sig själv och sin framtid.

I resultatet framkom det att personalen behöver bygga hållbara relationer till ungdomen. Deltagarna belyste vikten av att personal stödjer och handleder ungdomen i vardagsaktiviteter för att möjliggöra för tiden efter ungdomshemmet. Många ungdomar på slutet ungdomshem saknar vilja att uppfylla samhällets normer och värderingar. Personalens kompetens är betydelsefull för att ungdomen ska utveckla personliga färdigheter för att integreras i samhället (Ahonen & Degner, 2012; Parker et al., 2014). Det sågs att ungdomens tidigare beteende var en riskfaktor för att återgå till kriminalitet i framtiden och kunde hindras med fler konstruktiva aktiviteter i vardagen. Enligt Hartwell et al. (2010) kan kriminalitet förebyggas med struktur i vardagen. Deltagarna beskrev att ungdomar behövde stöd och trygghet för att hitta nya aktivitetsmönster. Detta överensstämmer med Goertz (2008) som beskriver att det är viktigt att stödja ungdomen i nya aktivitetsmönster. Resultatet visade att många ungdomar hade ofullständig skolgång på grund av att de inte hade fått det stöd som hade behövts. Enligt Goertz (2008), Höjer och Sjöblom (2010), Kottorp et al. (2013) och Stelter och Whisner (2007) har det stor betydelse om det finns ett bra stöd både i skolan och hemmiljön. Delaktighet och egenansvar i aktiviteter bidrar till en minskad risk för skolk, missbruk, återfall och negativt gruppträck.

Ungdomen har blivit fråntagen de tidigare aktiviteterna och kan därmed känna sig berövad på dem och har svårt med att finna meningsfullhet i andra aktiviteter. Detta kan beskrivas som occupational deprivation som är känsla av att bli fråntagen något (Wilcock & Hocking, 2015). Ungdomar på slutet ungdomshem behöver få kännedom om hur de fungerar själva och i relation med andra människor då de är i en förändrad miljö. I resultatet sågs det att personalen behöver få möjlighet till att arbeta tillsammans med ungdomen i nya aktiviteter och miljöer. Ungdomar som är på slutet behandlingshem är i en förändrad miljö vilket Kielhofner (2012) benämner som transformationell förändring som innebär förflyttning i roller och miljöer.

I resultatet sågs att miljön hade stor betydelse för att utföra aktivitet. Den inhägnade utemiljön som finns i anslutning till ungdomshemmet har begränsade möjligheter till aktiviteter på grund av rastgårdens och den asfalterade inhägnadens begränsade yta, utformning och föremål som möjliggör för olika aktivitetsutförande. Det framkom att personalen har svårt att göra ungdomen delaktig i enskilda vardagsaktiviteter i ungdomshemmets innemiljö. Den begränsade innemiljön bidrog till att personalen kände sig maktlösa och kände svårigheter med att ge individanpassad behandling. Ungdomshemmets miljö påverkade personalens handlingsutrymme som var begränsat i och med den föreskrivna säkerheten på ungdomshemmet. Ungdomars möjligheter till meningsfulla

aktiviteter kunde hindras på grund av mycket struktur kring hög säkerhet (Statens institutionsstyrelse, u.å.-b). Deltagarna beskrev att ungdomen behövde introduceras till aktiviteter i reella miljöer för att förberedas inför utskrivning. I resultatet framkom att ungdomen behövde vägledas av personalen om hur sociala sammanhang fungerar och hur de ska agera i olika aktiviteter på ett socialt acceptabelt sätt. Detta stämmer överens med Kottorp et al. (2013), som belyser vikten av stöd och hjälp från personalen för att underlätta återgång till samhället. Deltagarna lyfte att säkerheten runt ungdomen var viktigt för att möjliggöra aktiviteter i och utanför ungdomshemmet. Enligt Kielhofner (2012) och O'Connell och Farnworth (2007) har det stor betydelse att personalen har förutsättningar till att vägleda och inge förtroende till ungdomen samtidigt som hänsyn måste tas till säkerheten. Miljön kan leda till resurser eller begränsningar som påverkar aktivitetsutförandet.

Det framkom i resultatet att ungdomar behöver bli uppmuntrade till att bli motiverade och delaktiga i aktiviteter. Delaktigheten påverkas av individens tidigare erfarenheter, situation och samspel med andra (Willard & Boyt Schell, 2014). Enligt Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter (2012) blir individer delaktiga i aktiviteter om de får möjlighet till att välja, planera och utföra aktiviteten. Resultatet visade att personalen strävar efter att motivera en ökad delaktighet hos ungdomen i aktiviteter genom att de finns där som ett stöd för ungdomen samt kan visa och vägleda dem. En genomgående metod professionerna tillämpar är MI som är ett allmänt förhållningssätt i den dagliga samvaron och vid behandlingssamtal med ungdomen. Syftet med MI är att främja motivation och beteendeförändring hos ungdomen för att komma vidare i sin förändringsprocess (Statens institutionsstyrelse, u.å.-b). Detta stöds av Kielhofner (2012) som beskriver att delaktighet är viktig för att kunna känna en meningsfullhet i utförandet av aktiviteten och Eklund et al. (2010) belyser delaktigheten som en central och betydande del till aktivitet. Enligt deltagarna är det inte alltid möjligt för ungdomen att välja aktiviteter på grund av ungdomshemmets regler kring säkerhet och att ungdomar upplever destruktiva aktiviteter som meningsfulla. Säkerheten kring ungdomen kan leda till att den inte har möjlighet att bli delaktig i aktiviteter i reell miljö i den utsträckning som ungdomar i allmänhet. Ett dilemma för personalen kan vara att personaltäteten inte kan tillgodose det individuella behovet hos ungdomen, vilket kan leda till att ungdomens aktivitetsutförande blir begränsat. Enligt deltagarna uttryckte ungdomen missnöje i aktiviteter genom att utförande och engagemang blev bristfällig. Eftersom ungdomen kan sakna mening i de aktiviteter de har möjlighet till att genomföra på ungdomshemmet kan relatera till occupational alienation, att sakna mening i de aktiviteter de gör (Wilcock & Hocking, 2015).

Resultatet visade på att personalen arbetar med fysiska aktiviteter för ungdomen då dessa aktiviteter skapar struktur i vardagsaktiviteter. Parker et al. (2014) menar att fysisk aktivitet främjar att ungdomar lättare kan integrera sig efter utskrivning. Genom strukturerade och varierade fysiska aktiviteter inspireras även ungdomar som inte tidigare haft möjlighet till fysiska aktiviteter. Genom att arbeta med struktur och rutiner i vardagen beskrev deltagarna att ungdomen skapar förtroende och tillit till vuxna. Deltagarna belyser hur viktigt det är med en öppen och ärlig kommunikation från personalens sida. Detta kan stödjas av Ahonen och Degner, (2012) som menar att personalens yrkeskompetens och personliga egenskaper har stor betydelse i arbetet med ungdomar i vardagsaktiviteter.

Resultatet gav en bild av att ungdomar vill göra aktiviteter men har svårt med att komma igång med dem. Deltagarna menar att ungdomar har varierande erfarenheter av att utföra

aktiviteter, både vardagsaktiviteter och fysiska aktiviteter. Ungdomen kanske inte har haft varken möjligheter eller intresse för aktiviteterna tidigare. I resultatet ses att personalen sätter stor vikt vid att introducera aktiviteter till ungdomen för att förändra bristande vanor. Deltagarna lyfte vikten av att personalen ser varje ungdom som unik. Kommunikationen mellan personal och ungdomen är betydelsefull för att möjliggöra för ungdomens individuella behov. Kielhofner (2012) menar att varje individ är unik och intressen, uppfattningar och värderingar styr individens aktivitetsval. Upplevelsen av sig själv som en självständig individ med personliga värderingar är påverkade av kulturella och sociala förhållanden. Enligt Repstad (2005) styr normer och värderingar hur individen förhåller sig i en grupp. I resultatet sågs behov av att arbeta med att hitta konstruktiva aktiviteter som utvecklar ungdomens intresse som den kan fortsätta med i framöver. Deltagarna menar att detta förhindrar att ungdomen återgår till destruktiva aktiviteter och grupper. Nilsson (2016) belyser att individen har ett stort behov av grupptillhörighet och den personliga identiteten påverkas i relation med andra människor. K.C. Russell (2006) och E. Russell (2008) menar att ungdomar behöver medvetandegöras i sitt handlande. Deras strävan efter uppskattning och nyfikenhet till aktiviteter kan resultera till att de dras till grupper med destruktiva aktiviteter.

Genom att ha studerat helheten i resultatet har författarna fått en bild av personalens erfarenheter kring att arbeta med aktiviteter. Deltagarnas roll i ungdomens förberedelser inför utskrivning är att identifiera aktiviteter som ungdomen kan känna som meningsfulla. Hultqvist, Eklund och Leufstadius (2012) menar att med personalens engagemang i meningsfulla aktiviteter främjar empowerment vilket kan ses i resultatet att personalen ger möjlighet till att ungdomen kan göra aktiviteter. Enligt Eklund et al. (2010), Kielhofner (2012) och Willard och Boyt Schell (2014) är delaktighet i aktivitet betydelsefull för att ungdomen ska kunna utveckla sina färdigheter i aktiviteter och menar att upplevelsen av delaktighet är individuell. Utifrån resultatet i examensarbetet framkommer det att personalen arbetar för att möjliggöra konstruktiva aktiviteter men att ungdomen har ett större behov av delaktighet i aktiviteter under sin tid på ungdomshemmet.

6.3 Betydelse för arbetsterapi

Examensarbetet visar på ett behov av att kunna möta ungdomen utifrån ett holistiskt synsätt. Enligt deltagarna fanns en önskan om ett bredare synsätt i arbetet med ungdomen genom fler professioner. Arbetsterapeuter kan bistå med förståelse och god insikt i ungdomens olika behov, förutsättningar och kapaciteter. Arbetsterapi utgår från att individen lär sig och utvecklas i aktivitet (Sveriges Arbetsterapeuter, 2016). Som arbetsterapeut ingår det att skapa möjligheter för att hitta meningsfulla aktiviteter i varje individs vardag som skapar en upplevd hälsa hos individen. Detta stämmer överens med Wilcock och Hocking (2015) som menar att aktivitet främjar hälsa.

Intressanta upptäckter som framkom i resultatdiskussionen var att ungdomen hade svårigheter att utföra och finna meningsfulla aktiviteter (*occupational deprivation*) på ungdomshemmet och att ungdomen kände en avsaknad mening i aktiviteter (*occupational alienation*) (Wilcock & Hocking, 2015). Det arbetsterapeutiska arbetssättet skulle bidra till att ge stöd i att identifiera strategier för hinder och nedsatta förmågor hos ungdomen. Med fokus tron på varje individs förmåga och på att tillvara ta och stärka individens resurser kan en arbetsterapeut bistå med evidensbaserade interventioner (Kielhofner, 2012). Studiens resultat stödjer att arbetsterapeuter kan underlätta för personalen att hitta lösningar på

problem som de upplever att ungdomen har i struktur, tid och aktiviteter. Resultatet visar att personalens yrkeskompetens och erfarenheter har stor betydelse i deras arbete med att stödja och handleda ungdomar i aktivitet och byte av miljö i det sociala sammanhanget vilket överensstämmer med Ahonen och Degner (2012). Wasmuth, Crabtree och Scott (2014) menar att det är viktigt att ändra fokus från destruktiva aktiviteter genom att användas individens resurser och egenskaper. Maloney (2011) tar upp och belyser samhörighet i destruktiva aktiviteter som ett hinder till att få individen att engagera sig i konstruktiva aktiviteter (Maloney, 2011). På ungdomshemmet använde sig personalen av teckenekonomi som är ett stöd för att öka ungdomens motivation till att dagliga rutiner fungerar och att följa sociala normer (Statens institutionsstyrelse, u.å.-b). Personalen menade att ungdomen blev motiverade och engagerade i konstruktiva aktiviteter med teckenekonomi för att få göra en aktivitet som de har intresse för. På ungdomshemmet kan en arbetsterapeut underlätta för personalen med att identifiera aktivitetsmönster i de destruktiva aktiviteterna som ungdomen upplever meningsfulla för att kunna ersätta dem meningsfulla konstruktiva aktiviteter. Arbetsterapeuten kan identifiera och använda de resurser och positiva egenskaper som ungdomen har för att förflytta fokus från destruktiva till konstruktiva aktiviteter. Arbetsterapeuten arbetar genom ett aktivitetsperspektiv med inriktning på aktivitetskartläggning, motivation och observationer i aktivitet på ungdomshemmet. Arbetsterapeutens roll kan ha stort värde genom ett holistiskt synsätt på individen. Utifrån de behov som framkommer i examensarbetets resultat anser författarna att det kan finnas goda möjligheter till att arbetsterapeuter kan komplettera övriga professioner med sin kompetens, för att möta ungdomens behov. Enligt Johansson och Andersson (2006) har individens tidigare erfarenheter stor påverkan på hur de förhåller sig till andra människor och personalen har en betydande del i hur ungdomen upplever aktiviteter.

6.4 Vidare forskning

Arbetsterapeutisk forskning kring aktiviteter i vardagen på slutet ungdomshem är begränsad (Ahonen & Degner, 2012). De studier som finns berör aktiviteter utifrån andra professioner (Kottorp et al., 2013; Dunn & Seymour, 2008). Vetenskapliga rådet inom SiS vill främja forskning inom missbruksvård och ungdomsvård och efterfrågar rapporter om ungdomars delaktighet i behandling (Statens institutionsstyrelse, u.å.-c). Detta anser författarna ligger inom arbetsterapins fokus och föreslår vidare forskning inom området för att lyfta arbetsterapeutens roll i arbetet med aktiviteter i vardagen som förbereder ungdomar inför utskrivning.

7. Slutsatser

Resultatet visade att personalen i sitt arbete med aktiviteter som förbereder ungdomen inför utskrivning från slutet ungdomshem behöver möta ungdomens behov utifrån kategorierna *Aktivitetsrelaterade strategier*, *Personalrelaterade strategier* och *Miljörelaterade strategier*. Aktivitetsrelaterade strategier infattade att personalen skapade struktur i vardagen genom aktivitet med ungdomen, skapade relationer genom aktivitet, motiverade till aktivitet och främjade nya vanor och intressen. Personalrelaterade strategier på ungdomshemmet var att ge stöd och skapa trygghet genom individanpassning och skapa tillit genom kommunikation. Ungdomshemmets inne- och utemiljö hade en stor betydelse för utförande av aktivitet samt att ungdomen behövde förbereda sig i reella miljöer inför utskrivning. Examensarbetet gav en bild av att personalens yrkeskompetens och personliga egenskaper har stor betydelse i aktiviteter med ungdomar. Ungdomen är inte där av fri vilja och deltagarna menar att personalen måste se helheten av ungdomen för att den ska finna meningsfullhet i konstruktiva aktiviteter. Genom att personalen tillsammans med ungdomen identifierade meningsfulla konstruktiva aktiviteter som ungdomen kan vara delaktig i, på ungdomshemmet och efter utskrivning kan risken för återfall i destruktiva aktiviteter minskas. Arbetsterapeuter kan med sin kompetens bistå med en bredare syn på aktivitetsperspektivet genom aktivitetskartläggning, motivation och observationer i aktivitet på SiS ungdomshem.

Referenser

Ahonen, L., & Degner, J. (2012). Negative Peer Cultures in Juvenile Institutional Settings: Staff as Couch Coaches or Couch Slouches. *Journal of Offender Rehabilitation*, 51(5), 316-330. doi:10.1080/10509674.2012.683238

Ahonen, L., & Degner, J. (2013). Staff Group Unanimity in the Care of Juveniles in Institutional Treatment: Routines, Rituals, and Relationships. *Journal of Offender Rehabilitation*, 52(2), 119-137. doi:10.1080/10509674.2012.751953

Andreassen, T. (2003). *Institutionsbehandling av ungdomar – Vad säger forskningen?* Stockholm: Gothia.

Brottsförebyggande Rådet. (2015). Färre döms till sluten ungdomsvård. Hämtad 4 Mars, 2016 från: <http://bra.se/bra/nytt-fran-bra/arkiv/nyheter/2015-09-01-farre-doms-till-sluten-ungdomsvard.html>

Dunn, C., & Seymour, A. (2008). Forensic Psychiatry and Vocational Rehabilitation: Where are we at? *British Journal of Occupational Therapy*, 71(10), 448-450. doi:10.1177/030802260807101008

Eklund, M., Gunnarsson, B., & Leufstadius, C. (2010). *Aktivitet och relation - Mål och medel inom psykosocial rehabilitering*. Lund: Studentlitteratur.

Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter. (2012). *Etisk kod för arbetsterapeuter*. Nacka: Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter.

Goertz, H.D. (2008). AOTA's societal statement on youth violence. *American Journal of Occupational Therapy*, 62(6), 709-910. doi:10.5014/ajot.62.6.709

Graneheim, U.H., & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24(2), 105-112. doi:10.1016/j.nedt.2003.10.001

Hartwell, S., McMackin, R., Tansi, R., & Bartlett, N. (2010). 'I Grew Up Too Fast For My Age:' Postdischarge Issues and Experiences of Male Juvenile Offenders. *Journal of Offender Rehabilitation*, 49(7) 495-515. doi:10.1080/10509674.2010.510772

Henricsson, M. (2012). *Vetenskaplig teori och metod. Från idé till examination inom omvårdnad*. Lund: Studentlitteratur.

Hultqvist, J., Eklund, M., & Leufstadius, C. (2015). Empowerment and occupational engagement among people with psychiatric disabilities. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 22(1), p.54-61. doi:10.3109/11038128.2014.934916

Höjer, I., & Sjöblom, Y. (2010). Young people leaving care in Sweden. *Child & Family Social Work*, 15(1), 118-127. doi:10.1111/j.1365-2206.2009.00661.x

Inspektionen för vård och omsorg. (2015). Delaktighet för barn och unga i samhällets vård. Hämtad 11 Februari, 2016 från: <http://www.ivo.se/publicerat-material/rapporter/delaktighet-for-barn-och-unga-i-samhallets-varld/>

Johansson, J., & Andersson, B. (2006). Living in Residential Care: Experiences in a Treatment Home for Adolescents in Sweden. *Child and Youth Care Forum*, 35(4), 305-318. doi:10.1007/s10566-006-9018-7

Kielhofner, G. (2009). *Conceptual Foundations of Occupational Therapy Practice (4. uppl.)*. Philadelphia: F.A. Davis Company.

Kielhofner, G. (2012). *Model of human occupation. Teori och tillämpning*. Lund: Studentlitteratur.

Kjellin, L., & Engström, I. (2006). Tvångsvård av barn och ungdomar saknar enhetlig, nationell praxis. *Läkartidningen*, 42. Hämtad 15 Februari, 2016 från: <http://www.lakartidningen.se/Functions/OldArticleView.aspx?articleId=5154>

Kottorp, A., Heuchemer, B., Petersson Lie, I., & Hellner Gumpert, C. (2013). Evaluation of activities of daily living ability and awareness among clients in a forensic psychiatry evaluation unit in Sweden. *British Journal of Occupational Therapy*, 76(1), 23-30. doi:10.4276/030802213X13576469254658

Kristensson, J. (2014). *Handbok i uppsatsskrivande och forskningsmetodik för studenter inom hälso- och vårdvetenskap*. Stockholm: Natur & Kultur.

Maloney S. M. (2011). College student high-risk drinking as a maladaptive serious leisure hobby. *Occupational Therapy in Mental Health*, 27(2), 155-177. doi:10.1080/0164212X.2011.567351

Nilsson, B. (2016). *Samspel i grupp : introduktion till gruppdynamik (2. uppl.)*. Lund: Studentlitteratur.

O'Connell M., & Farnworth L. (2007). Occupational Therapy in forensic Psychiatry: a Review of the Literature and a Call for a United and international Response. *British Journal of Occupational Therapy* 70(5): 184-190. doi:10.1177/030802260707000502

Parker, A., Meek, R., & Lewis, G (2014). Sport in a youth prison: male young offenders' experiences of a sporting intervention. *Journal of Youth Studies*, 17(3), 381-396. doi:10.1080/13676261.2013.830699

Repstad, P. (2005). *Sociologiska perspektiv i vård, omsorg och socialt arbete (2. uppl.)*. Lund: Studentlitteratur.

Russell, K. C. (2006). Evaluating the Effects of the Wendigo Lake Expedition Program on Young Offenders. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 4(2), 185-203. doi:10.1177/1541204006286317

Russell, E. (2008). Writing on the wall: The form, function and meaning of tagging. *Journal of occupation science: Australia* 15(2):87. doi:10.1080/14427591.2008.9686614

Statens institutionsstyrelse. (u.å.-a). Sluten ungdomsvård - LSU. Hämtad 24 Februari, 2016 från: <http://www.stat-inst.se/var-verksamhet/sluten-ungdomsvard-lsu/>

Statens institutionsstyrelse. (u.å.-b). Om SiS. Hämtad 13 Maj, 2016 från: <http://www.stat-inst.se/om-sis/>

Statens institutionsstyrelse. (u.å.-c). Forskning och utveckling. Hämtad 24 Februari 2016 från : <http://www.stat-inst.se/forskning-och-utveckling/>

Stelter, L., & Whisner, S. M. (2007). Building Responsibility for Self Through Meaningful Roles: Occupational Adaptation Theory Applied in Forensic Psychiatry. *Occupational Therapy in Mental Health*, 23(1), 69-84. doi:10.1300/J004v23n01_05

Sveriges Arbetsterapeuter. (2016). Kompetensbeskrivning för arbetsterapeuter. Hämtad 23 Maj, 2016 från: <http://www.arbetsterapeuterna.se/Nyhetsarkiv/Nyhetslista-2015/Kompetensbeskrivning-for-arbetsterapeuter/>

Trost, J. (2010) *Kvalitativa intervjuer (4. uppl.)*. Lund: Studentlitteratur AB.

Wasmuth, S., Crabtree, J, L., & Scott, P, J. (2014). Exploring addiction-as-occupation. *The British Journal of Occupational Therapy*, 77(12), 605-613. doi:10.4276/030802214X14176260335264

Wilcock, A. A., & Hocking, C. (2015). *An Occupational Perspective of Health (3. uppl.)*. Thorofare: N.J. Slack, cop.

Willard, H. S., & Boyt Schell, B. A. (2014). *Willard & Spackman's occupational therapy (12. uppl.)*. Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins.

Bilagor

Bilaga 1

Följebrev (Erfarenheter av att arbeta med aktiviteter i vardagen)

Hej

För ungdomar som vårdas en längre tid på ungdomshem kan det innebära svårigheter att klara vardagliga aktiviteter självständigt efter utskrivning. I vårt examensarbete i arbetsterapi vill vi belysa vikten av att utföra meningsfulla aktiviteter. Utgångspunkten för examensarbetet är intervjuer med personal som arbetar med ungdomar.

Vi är intresserade av dina erfarenheter av att arbeta med aktiviteter i vardagen med ungdomar för att förbereda dem inför utskrivning. Att få höra just dina tankar är av stor vikt till vår studie.

Intervjun kommer att spelas in och syftet med inspelningen är att vi inte ska missa någonting i din berättelse. Det inspelade materialet kommer att raderas efter att intervjun har skrivits ut. Din medverkan är frivillig och du har rätt att avbryta när du vill. Vi kommer båda att delta vid intervjutillfället som kommer att ta cirka en timme.

Efter intervjuerna kommer materialet att sammanställas och analyseras. Resultatet av denna studie kommer att publiceras som examensarbete och enbart i studiesyfte. All information kommer att behandlas konfidentiellt, vilket innebär att Allt insamlat material förvaras oåtkomligt för obehöriga och endast vi och vår handledare kommer att ta del av det. Det innebär också att identifiering av vad enskilda deltagare sagt inte är möjlig i resultatet.

Tack på förhand.

Vi heter Viktoria och Malena och vi läser sista terminen på arbetsterapeutprogrammet på Hälsohögskolan i Jönköping.

Önskas mer information kontakta gärna oss eller vår handledare Inger Jansson.

Viktoria Bengtsson

hannaviktoria@outlook.com

Malena Arvidsson

malenaarvidsson@telia.com

Inger Jansson

Lektor, Hälsohögskolan i Jönköping

Inger.Jansson@ju.se

Bilaga 2

Intervjuguide

Författarna börjar med muntlig information om syftet med studien “Syftet är att beskriva personalens erfarenheter av att arbeta med aktiviteter i vardagen som förbereder ungdomar inför utskrivning från slutet ungdomshem” och hur intervjun kommer att utföras. Deltagaren får möjlighet att komma med frågor innan intervjun påbörjas och får veta att intervjun tar cirka fyrtio minuter.

Vi förtydligar vad vi menar med begreppet aktivitet. Aktivitet betyder utförandet av en uppgift eller en handling. Aktivitetsutförandet påverkas av tidigare erfarenheter, vad man gör, med vilka, vad som sker och i vilken miljö man är i.

När vi använder begreppet aktivitet syftar vi på de olika uppgifter eller sysselsättningar ungdomen får göra under vårdtiden för att förbereda sig inför utskrivning med till exempel laga mat, handla, tvätta, betala räkningar.

Hur de arbetar med struktur och målsättning. Struktur till exempel: skriva schema tillsammans med ungdomen över aktiviteter för dag/vecka/månad vad som behöver göras “måstesaker”, planeras och “roliga” aktiviteter. Mål: medvetandegöra ungdomen om vad han vill kunna göra och hur han når dit.

Frågeområden:

1. Bakgrundsfakta

Berätta om:

- Din yrkesroll (huvudsakliga arbetsuppgift)
- Vilken utbildning du har
- Hur lång erfarenhet du har som.... (yrke)
- Hur det är att arbeta här i syfte att förbereda ungdomen inför utskrivning ?

2. Aktiviteter med ungdomar

Berätta om:

- Hur skulle du beskriva hur ni arbetar med aktivitet med ungdomen (strategier? metoder? hur du går tillväga? kultur, dina styrkor)
- Förberedelser för utskrivning och hur/vad behandling/ aktivitet ni har?

Följdfrågor:

- Din erfarenhet av att arbeta med **aktiviteter** och ungdomar
- Vad du tycker är viktigt att tänka på i ditt arbete med ungdomen
- Något som hindrar er att jobba med vardagsaktiviteter? (vad tar tid?, hot?, våld? hur tycker du att du blir bemött av ungdomen? miljö? delaktighet?)
- Vet ni något om uppföljning, bakslag av tidigare placerade ungdomar vad gäller att klara vardagsaktiviteter?

3. övrigt

Har du något du ytterligare vill dela med dig av som du anser vara viktigt för oss att veta?

Författarna kommer att ställa följdfrågor vid behov för att få ut mer av intervjun. Följdfrågor som "kan du berätta mer om" kommer att användas.

Författarna sammanfattar intervjun och frågar deltagaren ifall den stämmer med som sagts...